

**Әл-Фараби атындағы
кітапхана**

Жазушы, драматург, аудармашы
Жүсіпбек Аймауытовтың туылғанына 130 жыл.

**Кітапхана қорының
топтамасы**



Жазушы, драматург, ақын, аудармашы, зерттеуші Жүсіпбек Аймауытов Баянауыл ауданы, Қызылтау атырабында туған. Ең алғаш өлеңін 13 жасында жазады. 1914 жылы Павлодар қаласындағы орысша-қазақша екі класты мектепті бітіріп, Семейдегі оқытушылар семинариясына түседі, оны 1918 жылы аяқтайды. 1913 жылы "Қазақ" газетінде алғашқы мақаласы басылады. Алғаш Абайға еліктеп қолына қалам алады. Семинарияны бітірген соң Оқу комиссариатының мүшесі, "Қазақ тілі", "Ақ жол" газеттерінде әдеби қызметкер, Шымкент педагогика техникумында директор болып істейді. 1929 жылы репрессияның алғашқы зобалаңына ілігіп, 1931 жылы атылады. Ол аз ғана шығармашылық ғұмырында педагогика, психология, методика, тәрбие туралы зерттеулер жазды, әдеби сын саласына араласты, "Қартқожа", "Ақбілек", "Күнікейдің жазығы" романдары мен повестері, таза драма шарттарына сай саналуан пьесалары, әңгімелері - қазақ әдебиетінде артында қалған мол мұрасы. Қазақ әдебиетінде реалистік роман принциптерін, таза көркем проза тәсілдерін алғаш меңгерген жазушы – Жүсіпбек Аймауытов.



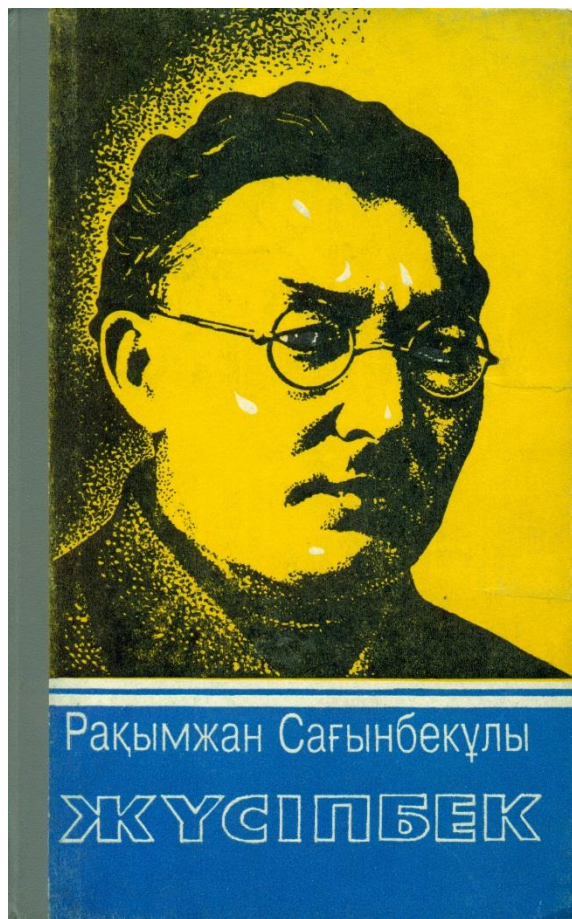
Қирабаев, Серік. Жүсіпбек Аймауытов [Мәтін] : жинақ / С. Қирабаев. - Алматы : Білім, 1990. - 35 б.

Еңбекте Жүсіпбек Аймауытовтың өмір белестері мен туындылары жөнінде баяндалады. Романдары, әңгімелері, өлең жолдары, аудармалары талданады.



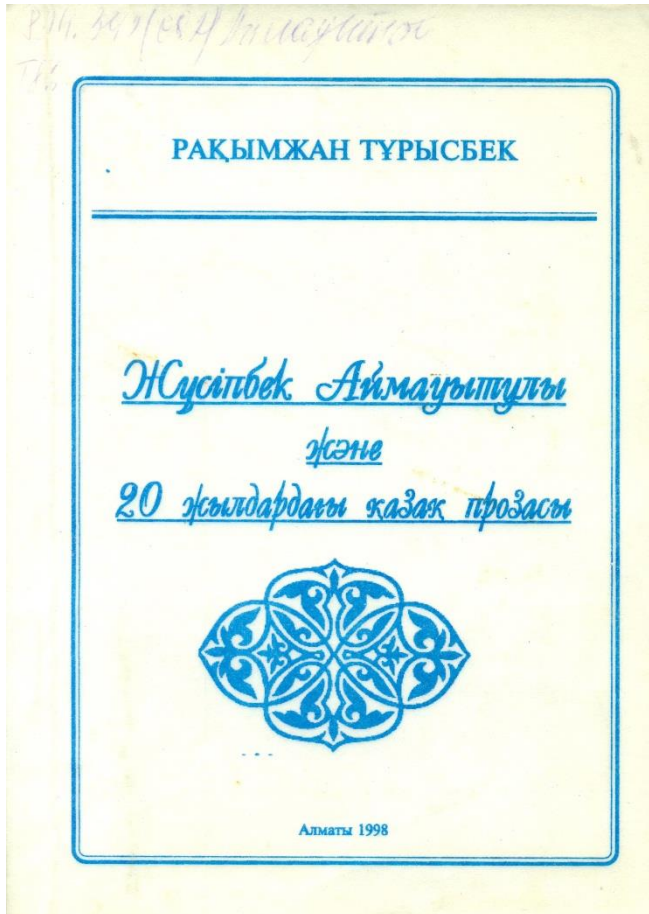
Қирабаев, С. Серік. Жүсіпбек Аймауытов [Текст] : Өмірі мен шығармашылығы / С. Серік. Қирабаев. - Алматы : Ана тілі, 1993. - 220,[3] б. -)

Ғалымның бұл еңбегінде Жүсіпбек Аймауытовтың осы қиын да күрделі тағдыры әңгімеленіп, өмір жолы, болмыс бітімі, тыныс-тірлігі жан-жақты суреттеледі.



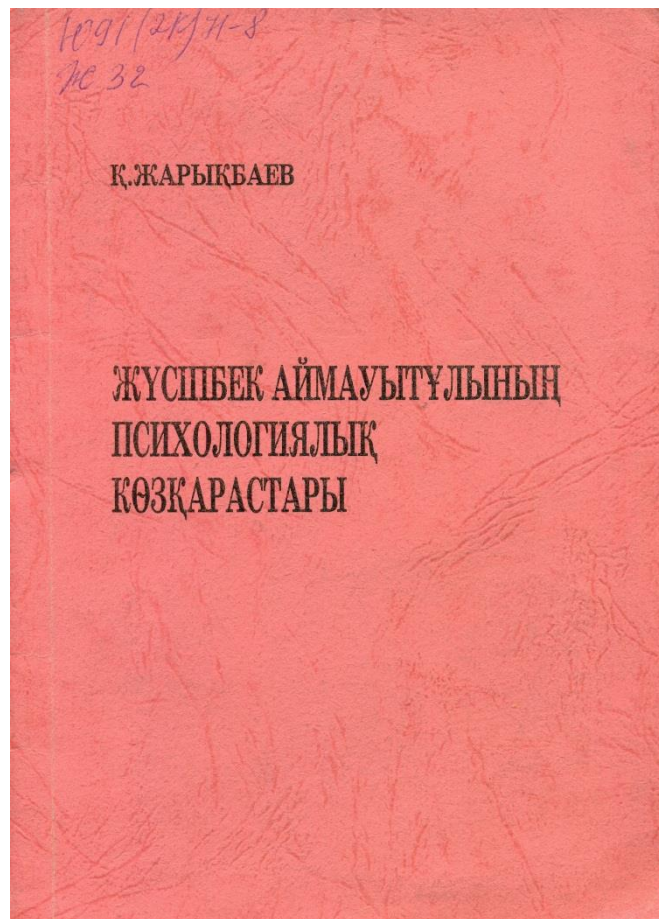
Тұрысбеков, Р. С. Жүсіпбек [Текст] :
(Жүсіпбек Аймауытұлының өмірі мен қаламгерлік қызметі):
көмекші оқу құралы / Р. С. Тұрысбеков. - Алматы : Санат,
1997. - 222,[2] б.

Көрнекті қазақ жазушысы Жүсіпбек Аймауытұлы төл әдебиетіміздің әр алуан жанрында өнімді еңбек етіп, бірнеше роман, ондаған драмалық шығарма мен әдеби зерттеулер жазған, аударма өнеріне де белсене араласқан. Автор жазушының мол мұрасына жан-жақты талдау жасай отырып, қаламагердің өмірбаяны, отбасы, қызметі туралы баяндайды. Кітапта бұрын беймәлім архивтік дерек көздері, хаттар, естеліктер т.б кеңінен пайдаланылған.



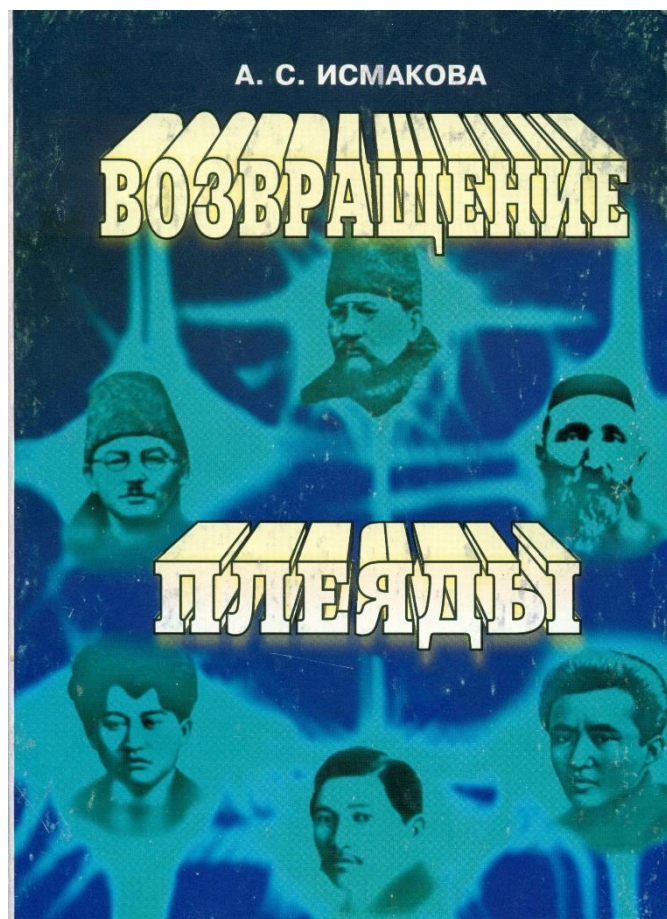
Тұрысбек, Р. Рақымжан. Жүсіпбек Аймауытұлы және 20 жылдардағы қазақ прозасы [Текст] : моногр. / Тұрысбек, Рақымжан. - Алматы : Қазақ ун-ті, 1998. - 339,[1] б.

Зерттеу еңбекте қазақтың көрнекті қаламгері Жүсіпбектің шығармашылық ғұмырнамасы, прозалық мұра-мирастары кең көлемде қарастырылады. Автор Ж. Аймауытовтың шағын жанрдағы туындыларынан бастап, «Күнікейдің жазығы», «Қартқожа», «Ақбілек» сынды көлемді повесть, романдарының 20 жылдардағы қазақ прозасымен өз ара байланыстыра сөз етеді. Сол арқылы Ж. Аймауытовтың қаламгерлік қабілет-қасиетін. Дарын талантын, өмірлік бағыт-бағдары мен көркемдік-эстетикалық көзқарастарын жан-жақты қарастырады.



Жарықбаев, ҚұбығұлБозайұлы. Жүсіпбек Аймауытұлының психологиялық көзқарастары [Текст] : (Студенттер мен мұғ. арн. көмекші құрал) / Қ. Б. Жарықбаев. - Алматы : Білім, 2000. - 76 б.

Еңбекте тоталитарлық жүйенің құрбаны болған аяулы азамат, қазақ халқының талантты ұлдарының бірі, психолог маман, ағартушы қайраткер Ж. Аймауытовтың психология ғылымына қатысты еңбектеріне ғылыми-әдістемелік, тәлім-тәрбиелік тұрғыдан баға беріледі. Автор психология ғылымының ұғымдары мен терминдерін қалыптастыруға қайраткердің қосқан үлесін нақты мысалдармен келтіреді.



Исмакова, А. С. Возвращение плеяды. Экзистенциальная проблематика в творчестве Ш. Кудайбердиева, А. Байтурсынова, Ж. Аймауытова, М. Жумабаева, М. Дулатова и М. Ауэзова [Текст] : монография / Отв. ред. С. Кирабаев; М-во образования и науки РК, Ин-т лит. и искусства им. М. О. Ауэзова. - Алматы : Ғылым, 2002. - 198,[2] с.

В книге на материале творчества недавно возвращенной нам плеяды деятелей духовной культуры первой-третьей хх века - Шакарима Кудайбердиева, Ахмета Байтурсынова, Жусупбека Аймауытова, Магжана Жумабаева, Миржакупа Дулатова и Мухтара Ауэзова показано, что вехи развития казахской литературы - это вехи художественного постижения человека. Автор на основе литературоведческого анализа раскрывает необычайную художественность их произведений и прослеживает закономерную общность с тенденциями развития мировой классической литературы.



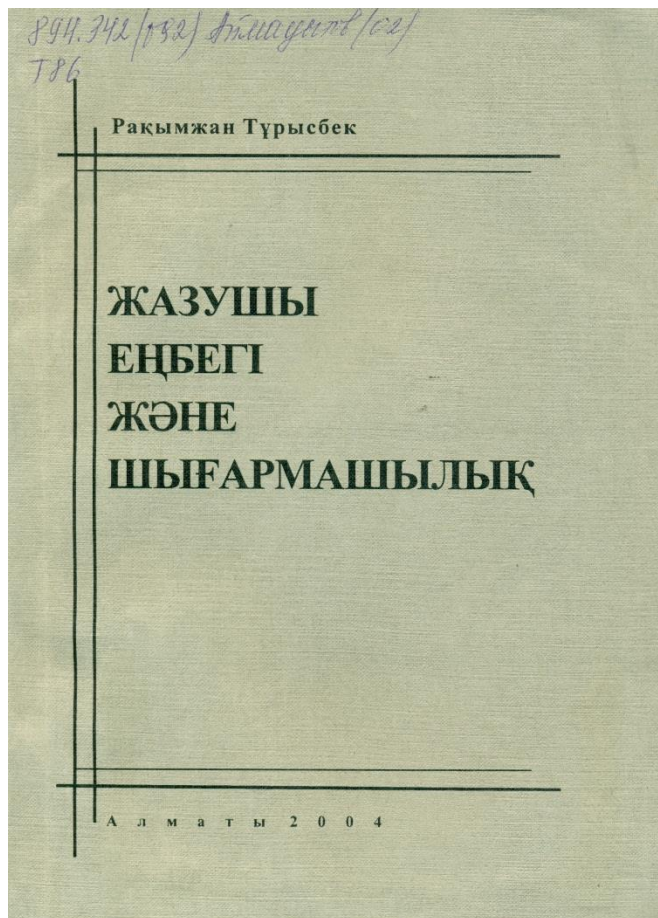
Тұрысбек, Рақымжан. Жүсіпбек Аймауытұлының әсемдік әлемі [Текст] : оқу құралы / Р. Тұрысбек. - Алматы : Қазақ ун-ті, 2003. - 318,[3] б.

Кітапта алаштың қайраткер-қаламгері Ж. Аймауытовтың өмірі мен шығармашылығы жаңа уақыт талаптары тұрғысынан танып-талданады. Танымал талант иесінің дүниетаным иірімдеріне, шығармашылық мұра-мирасының көркемдік қырларына, тақырыптық-жанрлық ерекшеліктеріне, тілдік-стильдік сипаттарына да кең орын бөлінеді



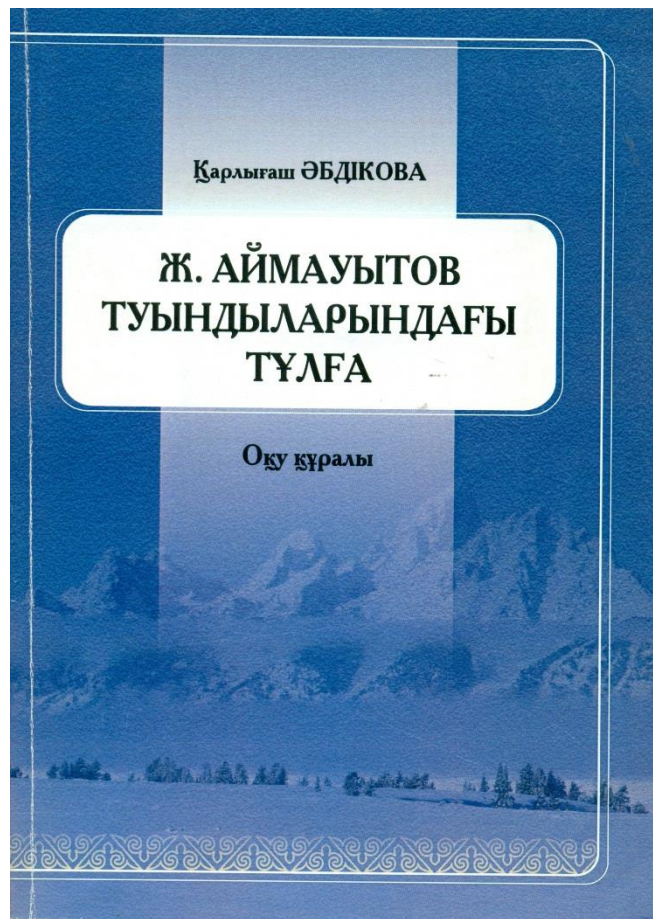
Қайта оралған қаламгер [Текст] : (халқымыздың көрнекті қоғам қайраткері, ғалым, жазушы Ж. Аймауытұлына арн.) / [құраст. В. Қ. Күзембаева]; Орталық ғылыми кітапхана. - Алматы : [б. ж.], 2003. - 277,[3] б. -).

Бұл еңбек- XX ғасырдың басындағы ірі саяси тұлға, көрнекті қоғам қайраткері, ғалым, жазушы Жүсіпбек Аймауытовқа арналады. Жинаққа қайраткердің таңдамалы еңбектері мен ол туралы зерттеулер енгізілді



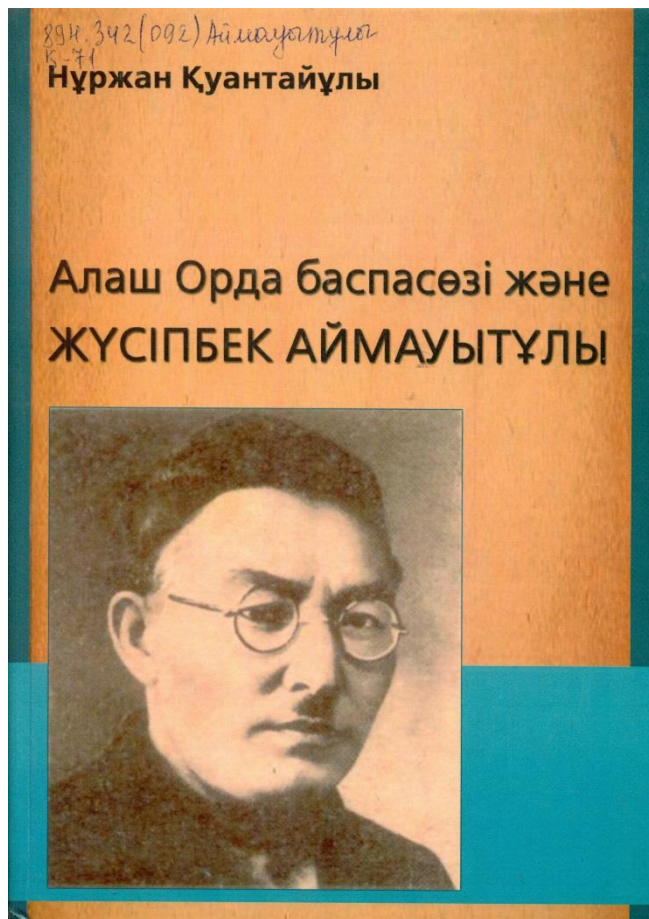
Тұрысбек, Рақымжан. Жазушы еңбегі және шығармашылық [Текст] : зерттеу мен зерделеу: оқу құралы / Р. Тұрысбек. - Алматы : Қазақ ун-ті, 2004. - 226,[3] б.

Бұл еңбекте Ж. Аймауытовтың өмірі мен шығармашылығы жаңа уақыт талаптары тұрғысынан қарастырылады. Танымал талант иесінің дүниетаным иірімдеріне, шығармашылық мирас-мұрасының көркемдік қырларына, тақырыптық-жанрлық ерекшеліктеріне, тілдік-стильдік сипаттарына кең орын беріледі. Ізденіс іздерінің түйін-тұжырымдары, көзқарас эволюциясы жүйелі орын алады.



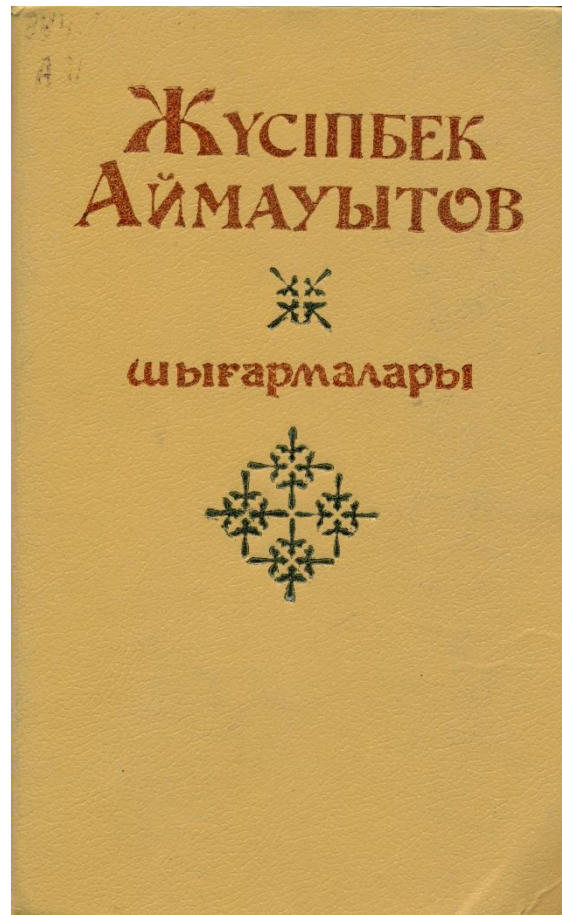
Әбдікова, Қарлығаш. Ж. Аймауытов туындыларындағы тұлға [Мәтін] : оқу құралы / Қ. Әбдікова ; Әл-Фараби атын. ҚазҰУ. - Алматы : Қазақ ун-ті, 2011. - 88, [4] б.

Оқу құралында Ж. Аймауытовтың «Қартқожа» және «Ақбілек» романдарындағы тұлға мәселесі қарастырылған. Жазушының дүниетанымдық және көркемдік бейнелеуінің қайнар көздері анықталып, образдар жүйесі, олардың жасалу ерекшеліктерімен ұстанымдары, сонымен қатар кейіпкердің ішкі әлемін суреттеу амалдары талданады.



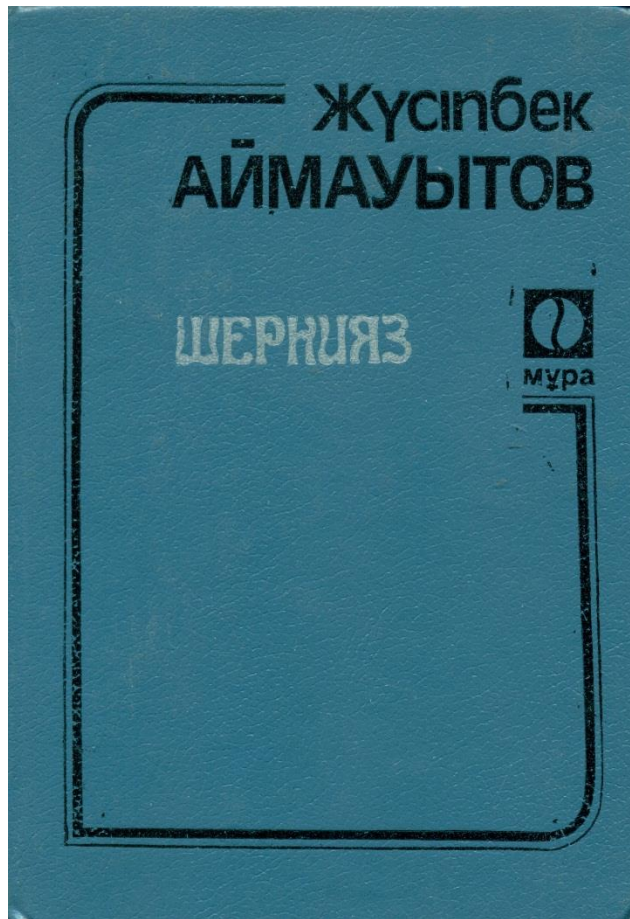
Қайта оралған қаламгер [Текст] : (халқымыздың көрнекті қоғам қайраткері, ғалым, жазушы Ж. Аймауытұлына арн.) / [құраст. В. Қ. Күзембаева]; Орталық ғылыми кітапхана. - Алматы : [б. ж.], 2003. - 277,[3] б. -).

Ғылыми-зерттеу еңбекте қаламгердің бұрын белгісіз болып кеткен жүзден аса шығармасын, оның ішінде әңгімелері мен көркем очерктерін, фельетондары мен мақалаларын тапқан ғалым. Осы кітапта Жүсіпбектің көсемсөз мұрасын тұтас шығармашылық жүйеде, бүгінгі көзқарас тұрғысынан талдайды. Зерттеуде сондай - ақ жазушының бұрын белгісіз болып келген, баспасөздегі редакторлық қызметтері анықталып, архив құжаттары бойынша өмірбаянының ақтаңдақ тұстары қалыпқа келтірілген.



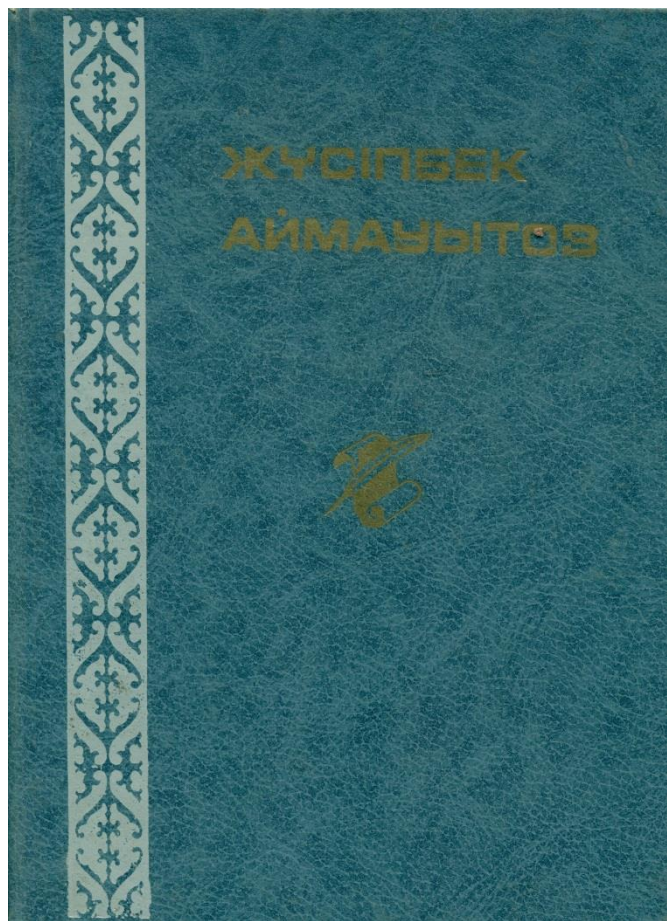
Аймауытов, Жүсіпбек. Шығармалары [Мәтін] : романдар, повесть, әңгімелер, пьесалар / Ж. Аймауытов ; [құраст.: М. Атымұв, Қ. Керейққұлов] ; Қазақ ССР Ғылым академиясы, М. О. Әуезов атын. әдеб. және өнер ин-ты. - Алматы : Жазушы, 1989. - 558 б.

Жүсіпбек Аймауытов барлық жанрда аянбай еңбек етіп, артына өшпес мол творчествалық мұра қалдырды, жаңа советтік әдебиеттің негізін қалаушылардың алдыңғы легінде болды. Аталмыш жинаққа «Қартқожа», «Ақбілек» романдары, «Күнікейдің жазығы» повесі, «Ел қорғаны», «Мансапқорлар», «Қанапия мен Шәрбану», «Шернияз» пьесалары сияқты белгілі шығармалары енгізілді.



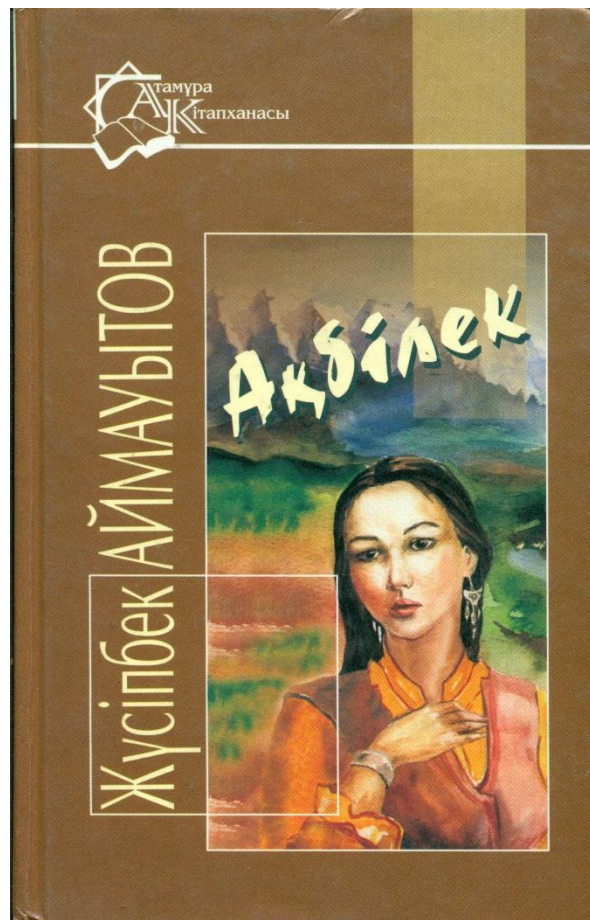
Аймауытов, Ж. Жүсіпбек. Шернияз [Текст] : (пьесалар жинағы) / Ж. Аймауытов; [құраст. Б. Құндақбаев]. - Алматы : Өнер, 1990. - 334 б.

Әдебиеттің барлық жанрына дерлік қалам тартқан Ж. Аймауытов артына творчестволық мол мұра қалдырған дарын иесі. Бұл жинаққа оның «Сылаң қыз», «Мансапқорлар», «Рәбиға», «Ел қорғаны», Қанапия мен Шәрбану», «Шернияз» драмалық шығармалары мен аударма пьесасы еніп отыр.



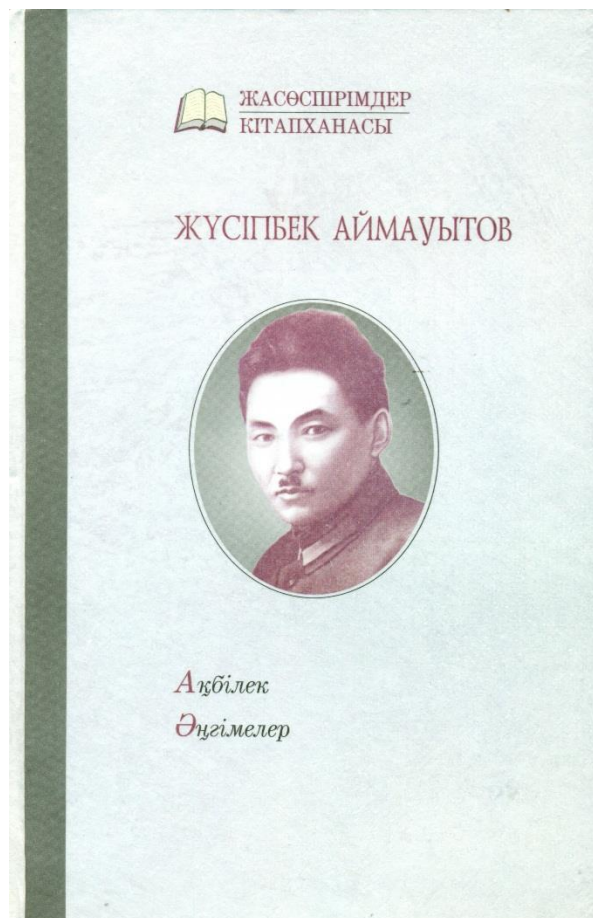
Аймауытов, Жүсіпбек. Бес томдық шығармалар жинағы [Мәтін] : жинақ / Ж. Аймауытов. - Алматы : Ғылым, 1996. : Романдар. - 324, [2] б. -).

Қазақ әдебиетінің көрнекті өкілі-Жүсіпбек Аймауытовтың шығармашылығы сан қырлы. Бес томдық шығармалар жинағына романдары, повестер, әңгіме, көркем аудармалары, пьесалары, кезінде баспасөз беттеріне жарияланған поэзиялық туындылары, және де педагогикалық зерттеулері енгізілді.



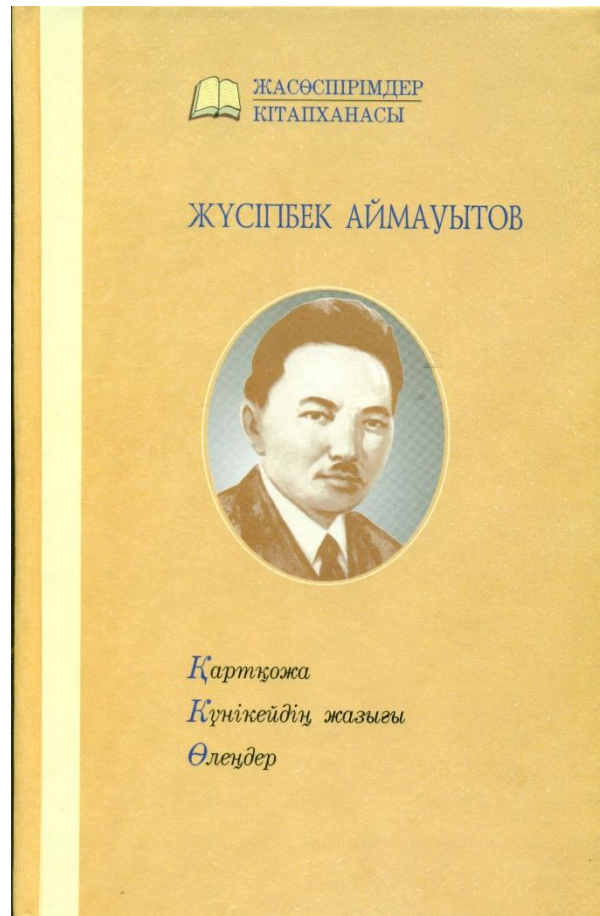
Аймауытов, Ж. Жүсіпбек. Ақбілек [Текст] : повесть, роман / Аймауытов, Жүсіпбек. - Алматы : Атамұра, 2003. - 280 б. -).

Осы жинаққа жазушының «Ақбілек» романы мен «Күнкейдің жазығы» повесі еніп отыр. Аймауытов бұл шығармаларында сол бір аласапыран жылдардағы қазақ ауылы өмірінің шындығын, адамдар тағдырындағы өзгерістерді, ел тұрмысын, заман тынысын кеңінен суреттейді



Аймауытов, Жүсіпбек. Ақбілек. Әңгімелер [Текст] : [шығармалар жинағы] / Жүсіпбек Аймауытов. - Алматы : Өлке баспасы, 2012. - 279, [1] б.

Жүсіпбек Аймауытов бұл жинағында өзі өмір сүрген заманындағы әлеуметтік төңкерістер, әйел теңдігі, оның қоғамдағы орны туралы баяндайтын «Ақбілек» романы мен ел сүйіспеншілігіне бөленген өнер адамының өмірдегі қарапайым қасиеттерін бейнелейтін «Әнші» әңгімесі, сондай-ақ тынымсыз ізденісті мақсат тұтқан «Елес» әңгімесі енгізілді.



Аймауытов, Жүсіпбек. Қартқожа. Күнікейдің жазығы. Өлеңдер [Текст] : [шығармалар жинағы] / Жүсіпбек Аймауытов. - Алматы : Өлке баспасы, 2012. - 303, [1] б.

Адамның рухани жаңғыруы, тазаруы-Жүсіпбек Аймауытовтың шығармасына тән тақырып. «Қартқожа» романындағы Қартқожаны жазушы бірден озық идеялы қаһарман етіп жібермей, қоғамдағы теңсіздікті, жоқшылықты, әділетсіздікті көріп өскен, өмір талқысына түскен оны да сабақ ала отырғызып, біртіндеп көзін ашып, кейіпкерді біртіндеп саналы күреске бет бұрғызады.

Қазақ қызының өз теңсіздігін қорғаудағы үлкен жеңісін «Күнікейдің жазығы» повесі шынайы, тартымды етіп баяндайды. Халықтың сол кездегі салт-дәстүрлері, жастардың ойын-сауық құруы, қыз ұзату сияқты тұрмыс-тіршілігі оқырманды кейде күлдіріп, кейде ойға қалдырады...



Аймауытов, Ж. Шығармалары: алты томдық шығармалар жинағы / Жүсіпбек Аймауытов; ҚР мәдениет және ақпарат м-гі, М. О. Әуезов атын. әдеб. және өнер ин-ты.- Алматы: Ел-шежіре, 2013.

6 томдық шығармалар жинағына романдары, әйел теңдігі, қазақ өміріне көкейкесті мәселелеріне арқау болған туындылары, педагогикалық зерттеулері, ғылыми оқу-әдістемелік еңбектері мен әр жылдары баспасөз беттеріне жарияланған мақалалары, хаттары енді.